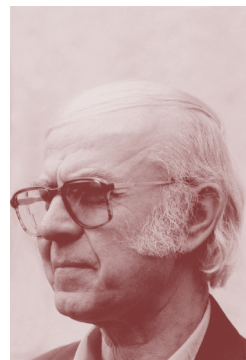

TÓZSÉR ÁRPÁD

Megkövető levél Zs. Nagynak a túlvilágra

Lajosom, itt, lent, nálunk megint divatba jött a túlvilág. De e túlvilág magasságos Ura nem középkori várúr többé, s nem is Cromwelre hajazó miltoni monarcha (vasbordás angyaloktól körülvéve), nem! A XXI. századi túlvilág pontosan olyan, mint a XXI. század maga: uralkodó nélküli birodalom, mely nem tud mit kezdeni magával, zavartan heherészget hát. (Na, ezt jól összekutyultam, olvasó legyen a talpán, aki e mondatból kiolvassa: tulajdonképp ki heherészget itt. De hát ez mondanivalóm szempontjából mindegy is, levelem fontosabb agense: faramuci pop-korunkban mi, tömegemberek, mind zavartan, sőt hülyén vigyorgunk. Tudjuk, hogy képzeletünknel fogva többre vagyunk hivatva a heherészésnél, hogy mi vagyunk az egyetlen lény a teremtésben, melynek legalább fogalma van a végtelenről, tudjuk, hatvanezer-milliárd sejtből áll a testünk, s leképzése vagyunk a galaxisnak: minden sejtünk egy-egy bolygó saját hegyekkel, holttengerekkel, folyókkal, interszteláris közzel, azaz végtelenül *több* vagyunk magunknál, de hogy e *több* mire jó, arról csak Paulo Coelho-nak, az ezotéria koronázatlan királyának van sejtése. E jeles szerzőt Te még nemigen ismerhetted, könyvei csak azután értek föl top-listáink zenitjére, amikor te már az Akashában, az Isten Totális Könyvtárban ücsörögtél s a *Halottak Könyvét* tanulmányoztad.) Szóval, a mai tömegember tudja ugyan, hogy túlvilágra van ítélve, s titokban vágyik is valami felső istápra, de a hit felelősségét nem vállalja. Igyekszik hát letagadni és elfelejteni transzcendáló, isteni önmagát, fumigálni a halált s a túlvilágot. (Miközben e levelet körmölöm, közszolgálati rádióinkban a neves humorista temetést parodizál, s a siratóasszonyok a Halált per Halál Pityuként szölo-gatják.) Kedves barátom, emlékszel még a vödrici zsinagógára? Én egy időben (a múlt század hatvanas éveiben) ott laktam, néhány méterre az Ezeregyéjszaka pompózus palotáit idéző épület-től, ordító ellenpontként egy romház második emeletén, s te egy-

szer arra akartál rábeszélteni, hogy szökjünk be az akkor már rég raktárnak használt zsinagógába, hátha találkozunk a híres rabbi, Chatam Sofer szellemével. Akkoriban ugyanis azt beszélték, hogy a hivalkodó, mór stílusú neológ zsinagóga berendezését nem a kommunisták törték össze, hanem az ortodox rabbi és jeles tudós dühöngő szelleme. (Chatam Sofer, míg élt, ellenezett minden neológ törekvést.) S azt is mondták: a neológ rabbik a nevezett zsidó templomban nem a Tórából imádkoztak, hanem az óegyiptomi Halottak Könyvéből. S téged már akkor is csak ez érdekelt az egészből, a rejtélyes Halottak Könyve. Azt állítottad, ez az egyetlen vallásos könyv, amely komolyan veszi a túlvilágot, arra tanít, hogyan védjük meg magunkat, ha Ozirisz vagy a Mindenség más Monarchája megvádol bennünket olyan bűnökkel, amelyeket nem követtünk el. S mivel te az öncsalást undorító bűnnek tartottad, egyenesen életed, sőt az Élet értelmévé tetted, hogy ne valljuk be, amit nem követtünk el. S itt következik levél lényege: én ezt az egykori jelmondatod félszázaddal később egy az egyben beemeltem egyik versembe, s a vers nem kis mértékben ennek a szárnyas mondatnak köszönhetően sikerdarab lett. Az az igazság persze, hogy az egész verset, afféle palimpszesztként, kicsit a Te modorodban írtam, de eljárásomat azért úgy is lehet magyarázni, hogy a tollaiddal ékeskedtem, kedves barátom, de most megkövetlek – immár a túlvilágon –, s világgá kiáltom: a *Sebastianus* című versem glóbusza a Te gondolatod tengelyén forog. – S hogy túlvilágunk egyéb szálai se maradjanak itt elvarratlanok, el kell még mondanom: a zsinagógát (s vele együtt talán a Halottak Könyvét is) 1967-ben felrobbantották, s nemsokára elkövetkezett az álságos Cseh Birodalom második „sötétségkorszaka”, a Gustáv Husák-i, az öncsalások e legsötétebb ideje, amikor hirtelen megint tömegek állították, hogy ők mindig is anyaghívők voltak és soha nem hittek túlvilágokban. S itt tartunk ma is, az öncsalások folytatódnak, csak bonyolultabban: a templomok zavar-talanul üzemelnek, de a túlvilágot kiszervezzük magunkból a semmire sem kötelező semmibe (mellesleg oda számúzzuk a költészetet is), egyszóval a bennünk susogó transzcendenciát elhazudjuk. S még valamit: nemrég meghalt Umberto Eco, a magyar irodalmi sajtó ebből az alkalomból közölte az író *Hogyan készüljünk derűsen a halálra?* című írását. Ha találkozol a maestróval, kérdezd meg tőle, sikerült-e neki derűsen meghalnia.

Egyelőre hát ennyit, Lajosom! S kívánom, süssön a túlvilágon is száz angyalleány-öl read.

Ölel barátod (egyelőre még innen a Stüxön).